

PERPETUUM MOBILE

Centar za razvoj mladih i zajednice

**„PERPETUUM MOBILE“ – Centar za razvoj mladih i zajednice
Banja Luka**

IZVJEŠTAJ ZA 2009.

Banja Luka, 1. februar 2010.

Realizovani projekti u 2009.:

1. Akademija za političke lidere/e u BiH – 2009
2. Edukacija mladih političara
3. Studijsko putovanje u Njemačku - za omladinske lidere iz BiH
4. Istraživanje-položaj i problemi mladih Roma
5. Prevencija nasilja znanog na polu-Gender Based Violence (GBV)
6. Projekat edukacije srednjoškolaca u Banjoj Luci o trgovanjima hartijama od vrijednosti
7. Trening i konsultativne usluge
8. Učešće na seminarima i konferencijama

Programi i projekti su podržani od:

- Olof Palme Centar-Švedska
- Konrad Adenauer Stiftung
- Care International
- Grad Banja Luka – Administrativna služba grada
- GTZ – omladinski projekat
- CIDA
- Doprinosa korisnika programa

AKADEMIJA ZA POLITIČKE LIDERE/KE U BIH – 2009

Projekat Akademija za političke lidere/ke ima za cilj da obuči mlade aktiviste iz političkih partija i da stvori novu generaciju političara koji će sarađivati u cilju unapređenja njihovih zajednica i društva u cjelini. Akademija za političke lidere/ke u BiH je namijenjena aktivnim članovima političkih partija, starosti između 18 i 27 godina koji imaju preporuku i podršku glavnog odbora i omladinskih struktura stranke za aktivno učešće na Akademiji.

Program Akademije za političke lidere/ke traje jednu godinu i uključuje 25 polaznika/ca. U dosadašnje dvije generacije „Akademija za političke lidere/ke u BiH“ (2007. i 2008.) učestvovalo je 51 mladi predstavnik/ica političkih partija iz 13 gradova u BiH. Kroz 61 različitu temu imali su priliku da čuju i rade sa 64 predavača iz BiH, Srbije, Hrvatske i Slovenije. Od polaznika prve generacije Akademije (2007) čak njih 43.7% je postalo odborik/vijećnik u lokalnim strukturama vlasti, nakon lokalnih izbora 2008. godine.

Generacija Akademije za političke lidere/ke u BiH 2009. je okupila 25 polaznika/ica od kojih je njih 22 uspješno završilo program obuke i dobilo certifikat Akademije. Tokom 5 modula (Mediji, zalaganje i liderstvo; Politički sistem i evropske integracije; Ljudska prava u BiH i rješavanje sukoba; Mladi u BiH – regionalna saradnja mladih) obrađeno je 38 različitih tema, koje su doprinijele informisanju, obuci i mijenjanju svijesti mladih političara, učesnika Akademije. I ova generacija je pokazala spremnost na konkretnu saradnju između mladih različitih političkih partija kroz izradu seminarskih radova, kojih je bilo 20, i naročito u praktičnim radovima, gdje je ostvarena saradnja „nespojivih“ političkih partija.

Ceremonijalni dio je okupio preko 90 gostiju iz vladinog i nevladinog sektora, predstavnike univerzitetskih institucija, medija i drugih, sa kojima je dogovorena saradnja tokom implementacije Akademije u 2010.

Akademija je podržana od strene Olof Palme International Centra, koji već niz godina podržava usavršavanje mladih političara/ki na ovim prostorima. Prijatelji Akademije podržavaju njen rad i daju svoje doprinose u stvaranju jedne nove i moderene generacije političara.

Akademija u brojkama:

- 24 polaznika,
- 13 političkih partija,
- 12 gradova u BiH,
- 44 predavača iz BiH i Hrvatske
- 38 obrađenih tema
- 18 praktičnih radova
- 20 seminarskih radova
- Hiljade pređenih kilometara

EDUKACIJA MLADIH POLITIČARA

Projekat „**Lideri**“ je usmjeren na osnaživanje mladih političara/ki iz BiH u oblasti javnog života kroz razvijanje i unapređivanje neophodnih znanja i vještina.

„Perpetuum mobile“ Banja Luka nastoji da u svoje programe obuke uključi što više mladih političara, ali i da različite obuke prođu isti polaznici jer se na taj način obezbjeđuje, ne samo sveobuhvatnost znanja, nego i bolja povezanost između mladih političara. Jedan od vodećih ciljeva je stvaranje neformalne mreže podmladaka političkih partija koji će na pozicijama lidera širiti nove, tolerantnije ideje sa naglaskom na saradnju za unapređenje lokalnih zajednica i društva u cjelini.

Ljetna škola liderstva

Jedna od aktivnosti u ovoj godini koja je ocjenjena kao jedna od najkorinijih i najpotrebnijih tema u oblasti edukacije u političkim partijama je **Ljetna škola liderstva**, koja je održana na Borji (Teslić) u periodu **od 27. do 29. jula 2009.** Cilj je da se osim međusobne saradnje mladih iz različitih političkih partija podstakne i jedan vid potrebe za usavršavanjem liderskih sposobnosti koje su potrebne za bavljenje politikom. Predavači ljetne škole liderstva su eminentni ljudi iz oblasti ljudskih prava, istorije, poslovnog oblačenja, odnosa sa medijima, civilnog društva i drugih oblasti koje upotpunjuju edukaciju za kvalitetnog lidera.

Mladi i diplomatija

Dugogodišnji rad sa mladima na jačanju njihovih kapaciteta za aktivno učešće u javno-političkom životu, promovisanje uloge mladih u donošenju odluka, kao i podrška mladima koji su izabrani na rukovodeće funkcije su ukazali na potrebu organizovanja konferencije koja se teorijski i praktično bavi diplomatijom kao vrhunskim umijećem javnog djelovanja – **Mladi i diplomatija**. Konferencija je okupila **39 mladih predstavnika** koji dolaze iz **13 političkih partija** u BiH iz **18 gradova u BiH** koji su imali prilike da čuju ambasadore BiH u drugim zemljama, predstavnike diplomatskih predstavništva drugih zemalja u BiH, univerzitetske profesore i predstavnike civilnog društva. Konferencija je održana u Banjoj Luci u periodu od 8. do 9. decembra 2009. godine.

Ovaj projekat za predstavnike podmladaka političkih partija je finansijski podržan od strane **Fondacije Konrad Adenauer**.

STUDIJSKO PUTOVANJE U NJEMAČKU za omladinske lidere iz BiH

Organizatori i finansijeri:

Njemačko društvo za tehničku saradnju – GTZ, Rotary club Wolfratshausen – Isartal, Ministarstvo za porodicu, omladinu i sport u Vladi Republike Srpske, Opštine u BiH, Rotary club Banja Luka.

Učesnici:

24 mlada starosti od 16 do 20 godina iz 14 gradova u BiH.

Glavni cilj:

Omogućiti ravnopravno i aktivno partnerstvo omladinskih nevladinih i vladinih organizacija u osnaživanju omladinskog sektora i primjenu održivog modela i metoda u omladinskom radu baziranih na primjerima dobre prakse u zapadnoevropskim zemljama.

U julu 2009. godine 24 omladinska lidera iz 14 gradova Bosne i Hercegovine je učestvovalo u studijskoj posjeti Njemačkoj (Jugendsiedlung Hochland, Konigsdorf, u blizini Münchena) radi boljeg upoznavanja metoda omladinskog rada. Studijska posjeta je trajala deset dana od 17. do 27. jula. Učesnici su bili smješteni u omladinskom kampmu. Program studijske posjete je obuhvatao obilazak omladinskih centara obližnjih gradova, aktivnosti u kampmu, rafting i planinarenje. Obišli su četiri omladinska centra : „Ein-sein“ i „Saftladen“ u Geretsriedu, „LA VIDA“ u Wolfratshausenu, i omladinski centar u gradu Bad Tolzu. Upoznali su se sa njihovim radom, načinom vođenja i upravljanja tih centara. Učesnici su se upoznali i sa načinom vođenja omladinskog kampa. Imali su razna predavanja na teme „pedagoške igre“, „nasilje među mladima“, „nasilne video igrice“ i „zloupotreba narkotika kod mladih“, ali su i sami morali proći kroz „pedagoške igre“: prelaziti preko sajli ili provlačiti se kroz mrežu gdje su do izražaja došli timski rad, organizovanost grupe i planiranje. Obišli su i fabriku „Burgamann“ u Wolfratshausenu, koja je u saradnji sa srednjim školama i omogućuje mladima praksu i zaposlenje. Dva dana su proveli na Njemačkim Alpima, pod vodstvom gospodina Volkera Wurnika, Rotarijanca RC Wolfratshausen- Isartal i apliniste. Na kraju studijske posjete su išli na rafting, gdje je timski rad i povezanost grupe najviše došla do izražaja.

Najveći značaj studijske posjete je bio u razvoju liderskih vještina kod mladih. Stekli su nove vještine i znanja, upoznali se sa različitim tradicijama, kulturama, pogledima, perspektivama i stekli nova poznanstva. Shvatili su koliko je potrebno da se i drugi zanimaju za razvoj mladih i da im ponude pomoć u ostvarivanju njihovih ciljeva.

OSTVARENI REZULTATI: Povećano znanje o radu u timu, povećan nivo razumijevanja interkulturalnog aspekta, Razvoj ličnih kapaciteta i liderstva, Prevazilaženje socijalnih različitosti, Upoznavanje sa modelima i metodima korištenim u omladinskom radu, Sagledana mogućnost primjene novih stvari u našem okruženju da bismo osigurali bolju budućnost.

ISTRAŽIVANJE -POLOŽAJ I PROBLEMI MLADIH ROMA-

Romi su najbrojnija nacionalna manjina u BiH i vjerovatno najugroženija kategorija u društvu. U BiH ih ima po procjenama između 40 000-80 000. O položaju mladih Roma nisu rađena opsežnija istraživanja u BiH i zbog toga je ovo istraživanje usmjereno ka njihovom životu. Glavni cilj nam je utvrditi kakav je položaj mladih Roma u užem regionu te koji su prioritetni problemi. Detaljnije se utvrđuje situacija u vezi sa sledećim aspektima: slobodno vrijeme, dominantni problemi, obrazovanje, stambena zbrinutost, zaposlenje i finansijski status, zdravlje i seksualnost, odnosi među polovima, u porodici, prema braku, odnos institucija i ravnopravnost, odnos prema naciji i religiji, doživljaj budućnosti, vrijednosti, samopoštovanje.

Istraživanje je obuhvatalo nekoliko istraživačkih metoda, kvantitativnog i kvalitativnog tipa. Kvantitativno ispitivanje je sprovedeno među 234 pripadnika romske populacije tokom oktobra i novembra 2008.godine. U Tuzli je ispitano 200 ispitanika, a 34 u Banjaluci. Od ukupnog broja ispitanika 59.4% je bilo muškog pola, a 40.6% ženskog pola. Ispitanici su bili uzrasta 15-25 godina, a prosječni uzrast ispitanika je bio oko 19 godina. Upitnik koji smo koristili je kreiran specijalno za potrebe ovog istraživanja i sastojao se od 44 pojedinačna pitanja i tri skale (skala religioznosti od Koeniga i saradnika, vrijednosnih orijentacija od Rokeacha i samopoštovanja o Rosenberga). Pored kvantitativnog ispitivanja sprovedene su i tri fokus grupe.

Osnovni rezultati su:

Mladi Romi najviše vremena provode kroz gledanje tv-a ili slušanje muzike (62.4%) ili pomaganje roditeljima (58.5%).

Najveći problemi su nezaposlenost, siromaštvo, poroci, stambeni uslovi, zdravstveno osiguranje, neželjene trudnoće, neravnopravnost polova, diskriminacija.

Preko 20% nema nikakve škole, iako su stavovi prema školovanju uglavnom pozitivni.

Preko 30% nema svoj smještaj, većina ostalih uglavnom živi u veoma teškim uslovima. Oko 20% nema uvedenu vodu i struju u svojim domovima.

U 53% porodica niko ne radi, čak ni na crno.

Oko 53% imalo kontakt sa cigaretama, 67% sa alkoholom, a 14% sa drogom.

U brakove djevojke uglavnom ulaze sa 16 godina, a muškarci sa 18.

Oko 64% ispitanika smatra da su Romkinje neravnopravne.

Idealne godine za brak po njima su 19; idelan broj djece je 4; dominira stav da majke treba da brinu od djece; 45% svejdoci o pritisku za ulazak u brak; porodični odnosi se uglavnom pozitivno ocjenjuju.

Ističe se negativan odnos institucija prije svega: opštine, zdravstvenih institucija i zavoda za zapošljavanje

Jako je izražen doživljaj neravnopravnosti (kod 60%), pogotovo prilikom zapošljavanja (58.5%), u obrazovanju (43.6%) i zdravstvu (36.8%).

Svega 24% nikad nije imalo problematična iskustva sa mladim ne-Romima.

Najveće želje u budućnosti su im da se zaposle te da imaju svoju kuću

Oko 84% ima želju da napusti BiH, na duži ili kraći period.

PREVENCIJA NASILJA ZASNOVANOG NA POLU Gender Based Violence (GBV)

Projekat "Zapadnobalkanska inicijativa za prevenciju nasilja zasnovanog na polu" je započeo u 2006. godini i usmjeren je na podizanje svijesti javnosti o postojanju nasilja zasnovanog na polu. Paralelno sa informisanjem javnosti i istraživanjem stepena nasilja, provode se edukativni programi za članove organizacija iz **Banje Luke, Sarajeva, Podgorice, Prokuplja, Beograda i Zagreba.**

"Perpetuum mobile" – centar za razvoj mladih i zajednice Banja Luka je nosilac aktivnosti projekta

U 2008. godini su održani treninzi za ključne članove tima koji su imali za cilj dodatno osposobljavanje za bavljenje pitanjima vršnjačkog nasilja, odnosa između polova, rodni stereotipa, kao i dva omladinska foruma koja su okupila mladiće iz četiri zemlje iz regiona koje su partneri u projektu. Na jednom omladinskom forumu koji je održan na relaciji Zagreb-Bihać-Banja Luka su učestvovali i mladići iz **Sjeverne Irske.** Cilj omladinskih foruma je razmjena iskustva i kreiranje zajedničkih ideja i aktivnosti na promociji projekta i preventivnom djelovanju u zajednici po pitanju nasilja zasnovanog na polu.

Izvršena je i priprema za istraživanje „Postojanje rodno zasnovanog nasilja i zdravih stilova života među mladićima na Balkanu“ koje će biti sprovedeno u toku 2010. godine u 10 srednjih škola u gore navedenim gradovima.

Posebno značajna aktivnost je socijalna kampanja o nasilju koja će biti prisutna u lokalnim zajednicama i direktno će uključivati mladiće iz izabраних srednjih škola. Ova kampanja će biti jednoobrazna u svih šest gradova, a u pripremi kampanje su aktivno učestvovali članovi foruma mladića iz partnerskih organizacija. SMART kolektiv iz Beograda je organizacija koja usmjerava pripremu kampanje i koja će objediniti ideje i kampanju kreirati na način razumljiv mladim ljudima i datoj lokalnoj zajednici. Kampanji su se priključile i poznate ličnosti iz svake zemlje koje su svojim primjerom ukazale na potrebu da se o nasilju govori javno i da se djeluje u preventivnom smislu. a to su (Milan Kalinić – glumac, Edo Maajke – muzičar, Enis Bešlić – glumac)

Edukativne radionice su takođe bile jedna od aktivnosti projekta. Više od 60 mladića, učenika Elektrotehničke škole „Nikola Tesla“ u Banjaluci je prošlo kroz dvomjesečni ciklus radionica o nenasilju, komunikaciji, zdravim odnosima, reproduktivnom zdravlju i aktivnosti u zajednici.

Ovaj projekat je specifičan po svom vremenu trajanja, aktivnostima i ciljnoj grupi koja je direktno uključena u sve faze projekta. Regionalne aktivnosti doprinose većoj umreženosti nevladinog sektora i kvalitetnoj i efektivnijoj saradnji.

Projekat je finansiran od strane vlade Norveške (Ministarstva inostranih poslova) i CARE

International-projekat za sjeverozapadni Balkan.

PROJEKAT EDUKACIJE SREDNJOŠKOLACA U BANJOJ LUCI O TRGOVANJIMA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

Ovaj pilot projekat je realizovan u saradnji sa srednjom Ekonomskom školom u Banjoj Luci i Banjalučkom berzom. Projekat je obuhvatio rad sa 60 srednjoškolaca završnih godina na edukaciji trgovanja hartijama od vrijednosti. Oni su imali priliku da tokom 6 mjeseci budu informisani o osnovnim pojmovima berzanskog poslovanja, o hartijama od vrijednosti te da kroz virtuelnu kompjutersku simulaciju berzanskog poslovanja budu obučeni u poslovanju i kretanju berzanskih vrijednosti. Tri najuspješnija polaznika dobila su stipendiju kao nagradu za ostvarene rezultate u virtuelnom berzanskom poslovanju i mogućnost investiranja u stvarne berzanske akcije.

Trajanje projekta: januar-jun 2009.

Projekat je podržan od strane Administrativne službe Grada Banja Luka Krajem 2008. Otpočet je nastavak projekta sa novom grupom srednjoškolaca.

TRENING I KONSULTATIVNE USLUGE

U skladu sa definisanim programskim područjima i strateškim planom Perpetuum Mobile, tokom 2008. godine su isporučeni treninzi i konsultativne usluge. Organizacije koje su koristile edukativno-konsultativne usluge su:

- Biznis kompanije (banjalučka pivara),
- - Romska udruženja iz Banje Luke i Tuzle, Kaknja
- - Humanitarna udruženja iz Banje Luke, Prijedora, Zenice, Sanskog Mosta,
- - Omladinke organizacije iz Banje Luke, Mrkonjić Grada
- - Međunarodne organizacije (OSCE, kanadska radvojna agencija CIDA, Care International)
- - Političke partije

Teme edukativno-konsultantskih usluga su bile jačenje kapaciteta organizacija, menadžment, vještine pregovaranja i lobiranja, vještine predstavljanja, strateško planiranje, razvoj zajednice, kultura tolerancije, usluge moderiranja, vođenje kampanja.

UČEĆE NA SEMINARIMA I KONFERENCIJAMA

Perpetuum Mobile podržava inicijative za učešće na seminarima i konferencijama u zemlji i inostranstvu. U toku 2009. godine osoblje i saradnici organizacije su učestvovali na seminarima i konferencijama u:

- **Srbiji,**
- **Hrvatskoj,**
- **Crnoj Gori,**
- **Makedoniji,**
- **Belgiji,**
- **Njemačkoj,**
- **brojnim gradovima u BiH.**

Realizovani programi organizacije u 2008. godini su u skladu sa programskim područjima:

NAPOMENA- simboli predstavljaju:

- realizovani projekti u 2008. su u skladu sa ovim segmentom programskog područja
- * realizovani projekti se nisu direktno ticali ovog segmenata programskih područja

1) BANJA LUKA – ZDRAVA ZAJEDNICA I INICIJATIVA ZDRAVIH MLADIH

- *Svijest na lokalnom, entitetskom i državnom nivou* – da se podigne svijest o urgentnosti i izvodljivosti pokretanja pojedinaca, zajednica, politike i izvora da priteknu pozitivnoj akciji u korist sve djece i adolescenata.
- *Mobilizacija zajednica* – pomoć zajednicama u razvoju i implementaciji koordinisanih i dugoročnih napora za promociju zdravog razvoja sve djece i adolescenata.
- *Organizacije* – da se motivišu i opreme škole, religijske institucije, organizacije za mlade i druge institucije da razviju i implementiraju strategije za izgradnju vrijednosti.
- * *Porodice* – da se motivišu i pripreme porodice za izgradnju razvojnih vrijednosti.
- *Građansko angažovanje* – da se aktivira kapacitet za izgradnju vrijednosti svih građana, bez obzira na starost i porodični status.
- *Osnaživanje mladih* – da se aktivno uključe djeca i adolescenti u izgradnju vrijednosti u njihovim sopstvenim životima, životima njihovih vršnjaka, kao i u doprinosu novih inicijativa unutar zajednice.

2) OMLADINSKI RAD – RAD SA MLADIM POLITIČARIMA

- treninge i izgradnju kapaciteta
- razvojne inicijative mladih i zajednice
- istraživanja, publikacije, evaluacije i podršku fokusiranu na planove za mlade
- * nacionalne konferencije u cilju promovisanja profesionalnog razvoja rada **mladih** –

PREDVIĐENO PROJEKTOM EC podnesenim 2009.

3) MLADI LJUDI I SOCIJALNO UKLJUČENA OMLADINA

- * Maloljetničko pravo
- Ravnopravnost polova i prevencija nasilja
- Mladi Romi

4) RELIGIOZNA I ETNIČKA TOLERANCIJA

- Kroz angažman u programu OSCE (novembar i decembar 2008.) - Mrkonjic Grad i Livno -

5) CONSULTING I USLUGE PODRŠKE

- * *okosnice omladinske politike*
- *Istraživanja* (kvalitativna i kvantitativna) problema razvoja mladih i zajednice
- *Trening i izgradnja kapaciteta*

PLAN RADA U 2010. godine

- **Projekat Akademija za političke lidere u BiH** – ODOBREN

Moduli Akademije:

1. modul - 21-24. aprila
2. modul - 9-12. juna
3. modul - 1-4. septembra
4. modul – 27-30. oktobra
5. modul 7-8. decembra

- **Projekat GBV** – NASTAVLJA SE
- **Saradnja sa British council** – treninzi i small grant projekti